

Vejen
KOMMUNE

Beredskabsplan i sager om overgreb mod børn og unge 2024

Vejen Kommune
Familie, Handicap & Socialpsykiatri
Stadionvej 15
6650 Brørup

Godkendt af Byrådet februar 2024

Revideret december 2023

Revideret af:

- Leder af Børn-og Ungeenheden Vicky Fibiger Kaaber

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Indledning	3
Målgruppe	3
Læsevejledning	4
Forebyggelse af overgreb mod børn og unge	4
Definitioner	5
Fysiske og psykiske overgreb	5
Seksuelle overgreb	5
Digital krænkelse	6
Grooming – online eller offline	6
Sextortion	6
Sexting	6
Særligt for udsatte børn og unge	6
Har du brug for råd og sparring?	7
Opsporing	7
Handleveje i forhold til grad af bekymring	13
Generelle regler omkring underretning	14
Mistanke om fysisk, psykisk eller seksuelt overgreb	14
Hvad skal en underretning indeholde?	15
Videregivelse af oplysninger jf. Retssikkerhedsloven §11 e.	15
Handleveje ved vold og seksuelle overgreb	16
Som medarbejder	18
Som leder	18
Hvad sker der, når jeg har foretaget en underretning?	19
Når der sker politianmeldelse	20
Det tværfaglige samarbejde i Vejen Kommune	20
Det tværsektorielle samarbejde og roller i forbindelse med sager om vold eller overgreb	21
Arbejdet med opsporing i Vejen Kommune	23
Organisatorisk forebyggelse	23
Faglig forebyggelse	25
Anvendte kilder og publikationer til inspiration:	27
Bilag 1: Lovgrundlag	28

Forord

Den sammenhængende børne- og ungepolitik beskriver Vejen Kommunes indsats for børn og unge med og uden behov for særlig støtte. Den sammenhængende børne- og ungepolitik lægger vægt på, at børn og unges trivsel er et fælles ansvar på tværs af afdelinger, enheder og institutioner - vi skal sammen skabe de bedst mulige udviklingsbetingelser for børn og unge.

Du kan læse politikken her: [Den sammenhængende Børne- og Ungepolitik](#)

I Vejen Kommune har vi ambitioner i arbejdet med børn og unge! Visionen er at skabe de bedste mulige betingelser for, at alle børn og unge møder verden fulde af gå-på-mod, selvværd, selvtillid og tillid til andre. De skal sikres adgang til udviklende og meningsfulde fællesskaber, der bidrager til deres trivsel og til, at de bliver aktive medborgere.

Vejen Kommune har udarbejdet det kommunale beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om vold og seksuelle overgreb mod børn og unge. Beredskabet er en del af en fælles ramme for, hvordan vi ønsker at alle professionelle, der har med børn og unge at gøre, skal handle. Det vigtigste er, at alle professionelle får de bedste forudsætninger for at forebygge, opspore og handle på mistanke og viden om overgreb.

Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn og unge, jf. Barnets lov § 15 stk. 2. Denne beredskabsplan beskriver, hvornår og hvordan man som medarbejder i Vejen Kommune skal reagere, hvis man får mistanke eller konkret viden om overgreb mod et barn eller en ung.

Målet med planen er at sikre konkret handling på mistanke eller viden om overgreb mod børn og unge. Fysisk, psykisk og seksuelt overgreb kan netop have vidtrækkende konsekvenser for børn og unge. Som voksne og fagpersoner har vi ansvar for at beskytte børn og unge og bidrage til, at vi så tidligt som muligt bliver opmærksomme på og reagerer, hvis børn og unge udsættes for overgreb.

Indledning

Fysisk og psykisk vold og seksuelle overgreb kan have vidtrækkende konsekvenser for børn og unge. Som fagperson i Vejen Kommune har vi ansvaret for at beskytte børn og unge og bidrage til at vi så tidligt som muligt bliver opmærksomme på og reagerer, hvis børn og unge udsættes for vold eller seksuelle overgreb.

Målgruppe

Målgruppe:

Beredskabet henvender sig til alle der arbejder med børn og unge under 18 år:

- Ledere og ansatte i dagpleje, dagtilbud, skoler, skolefritidsordninger og klubber,
- Sundhedsplejen og Børnefysioterapi
- Børn- & Ungeenheden
- PPU
- Vejledning Vejen
- Ungdomsskolen, herunder SSP
- STRAKS-team
- Ansatte i behandlingstilbud til børn og unge og deres familier
- Den kommunale tandpleje
- Børn og ungehjem
- Plejefamilier
- Andre, der er i kontakt med børn og unge under 18 år.

Børnesyn

Alle børn og unge i Vejen Kommune har ret til at blive mødt af nærværende og anerkendende voksne. Det er voksne, der inspirerer til fordybelse i nuet samtidig med, at de understøtter trivsel, udvikling og læring.

Alle børn og unge i Vejen Kommune har ret til at indgå i udviklende relationer og meningsfulde fællesskaber. Derfor bliver de mødt af engagerede og ansvarlige voksne. Det er voksne, der gør sig umage for at forstå styrker, potentialer, udfordringer og behov i relationen, fællesskabet og netværket.

Alle børn og unge har ret til fysisk, psykisk og social sundhed. Derfor bliver de mødt af voksne, der er optaget af at styrke børn og unges sundhed. Det er voksne, der både har blik på at understøtte sunde vaner hos den enkelte og på at gøre sunde valg til lette valg, der hvor børn og unge er.

Læsevejledning

Beredskabsplanen definerer indledningsvis centrale begreber, ligesom almene regler om underretning beskrives. Herefter følger en beskrivelse af de handlinger, som medarbejdere og ledere, der arbejder med børn og unge, skal foretage, hvis de har mistanke eller viden om overgreb. Afslutningsvis beskrives de handlinger, som Børn- & Ungeenheden foretager, når de modtager en underretning om overgreb.

Forebyggelse af overgreb mod børn og unge

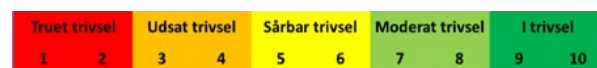
I Vejen Kommune arbejdes der forebyggende på mange måder med henblik på børn og unges trivsel, herunder at hindre overgreb mod børn og unge. Der er udarbejdet forskellige konkrete forebyggende indsatser i kommunen, som har til hensigt at opspore så tidligt som muligt.

Der er for eksempel udarbejdet en Handleguide. Handleguiden er et redskab til dialog, forståelse og handling – en hjælp til at finde ud af, hvilke handlemuligheder de fagprofessionelle har, når de møder et barn eller en ung, som mistrives i de fællesskaber, de er en del af. Handleguiden er bygget op omkring trivselslinealen og tre niveauer af forebyggelse.

Trivselslinealen: Trivselslinealen er udformet som en lineal med en talskala fra 1 til 10 samt en

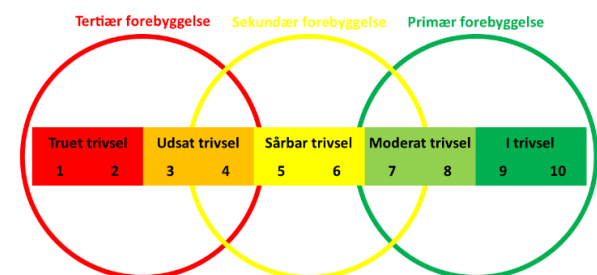
farveskala fra rød til grøn. En placering i den grønne ende af linealen signalerer et barn/en ung i trivsel, mens en placering i den røde ende af linealen signalerer et barn/en ung i mistrivsel.

Som fagpersoner vurderer vi børn og unge forskelligt ud fra vores fagligheder og perspektiver. Trivselslinealen skal derfor ses som et fælles redskab – dels til tværfaglig dialog og forståelse, dels til fællesfaglig handling.

Forebyggelsesniveauer: Forebyggelse og tidlig indsats handler om, at der sættes ind så tidligt som muligt over for børn og unge, som mistrives. Tidlige indsatser har forebyggelse som det primære mål, men kan dog variere i forhold til graden af barnets/den unges mistrivsel. Derfor skelnes der mellem primær, sekundær og tertiær forebyggelse i handleguiden.

I figuren herunder ses sammenhængen mellem trivselslinealen og forebyggelsesniveauerne.

Derudover er der også udarbejdet en Forebyggelsesvifte, hvor fagpersoner kan få et overblik over og læse om de forebyggende indsatser, som Vejlen Kommune tilbyder børn og unge i alderen 0-18 år og deres forældre samt kommende forældre.

Link: [Handleguiden](#)

Link: [Forebyggelsesviften](#)

Definitioner

Fysiske og psykiske overgreb

Fysisk og psykisk overgreb relaterer til vold: "Vold, er en handling eller trussel, der uanset formålet, kan krænke en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er et barn eller en voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt. Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare" (Kilde: Socialstyrelsen).

Fysisk vold i nære relationer

Fysisk vold i nære relationer er en handling eller hændelse, hvor forælderen, den primære omsorgsgiver eller den fagperson eller frivillige, i hvis varetægt barnet er overladt, smerter eller skader barnet og krænker dets integritet fysisk og psykisk. Volden kan komme til udtryk ved handlinger som fx at slå, sparke, ruske, bide, kvæle, skolde, brænde eller forgifte barnet. Volden kan være en intenderet handling eller ske i affekt. Der kan være tale om en enkeltstående handling eller gentagne episoder. Fysisk vold er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og bringer dets udvikling og sundhed i fare (Kilde: Socialstyrelsen).

Psykisk vold i nære relationer

Psykisk vold i nære relationer er et gentaget mønster af handlinger eller hændelser, hvori forælderen eller den primære omsorgsgiver formidler til barnet, at det fx er værdiløst, mislykket, utilstrækkeligt, uelsket eller uønsket. Psykisk vold kan komme til udtryk gennem verbale og ikke-verbale handlinger, der afviser og nedgør barnet; der udnytter og opfordrer til asocial adfærd; der truer og skræmmer det; eller ved at isolere barnet, så det frarøves muligheden for at få sit behov for samspil med andre opfyldt. Den psykiske vold kan være begået af personer i barnets hjem eller af fagpersoner eller frivillige, i hvis varetægt barnet befinder sig. Psykisk vold er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og bringer dets udvikling og sundhed i fare (Kilde: Socialstyrelsen).

At overvære vold

At overvære vold er, når et barn ser, hører, mærker eller på anden måde oplever, at en forælder eller en anden primær omsorgsgiver udøver fysisk eller psykisk vold mod den anden forælder eller søskende. At overvære vold kan også være, når et barn latent oplever optræk til fysisk eller psykisk vold eller eftervirkningerne af voldsepisoden. At overvære vold er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet, og bringer dets udvikling og sundhed i fare (Kilde: Socialstyrelsen).

Seksuelle overgreb

Et seksuelt overgreb er en handling rettet mod et barn, hvor en voksen, et andet barn eller en ung i kraft af magt, ansvar eller ved at have opnået en tillidsfuld relation udnytter barnet til at indgå i seksuelle aktiviteter. Seksuelle overgreb skader barnet og bringer dets udvikling og sundhed i fare. Desuden skades barnets evne til at indgå tillidsfuldt i relationer og danne et positivt selvbillede (Kilde: Socialstyrelsen).

Digital krænkelse

Den virtuelle verden og de sociale medier udgør en vigtig og positiv del af de fleste børns verden. Det er en verden af muligheder for at komme i kontakt med og have virtuelle mødesteder med andre med fælles interesser. Der er mulighed for at dele tanker, idéer, billeder, oplevelser og spille spil sammen. Samtidig er det et sted, hvor børn kan have noget for sig selv, og hvor der er begrænset voksen-tilstedeværelse.

Derfor er de sociale medier og det virtuelle rum også et sted, hvor personer, der ønsker at komme i kontakt med og groome børn med henblik på at begå seksuelle overgreb, færdes. Det kan f.eks. være ved at få barnet til at sende billeder af sig selv lettere afklædt eller nøgen, men også i de mere ekstreme tilfælde for at mødes med barnet og begå seksuelle overgreb.

Grooming – online eller offline

Grooming er et begreb som ofte bruges i sammenhæng med seksuelle overgreb på børn og unge. Begrebet refererer til den proces, hvor krænkeren, som oftest en voksen, opbygger en relation til barnet gennem manipulation, løgne, smiger, ros og ved at påføre barnet ansvar og skyldfølelse. Der sker en gradvis nedbrydelse af barnets grænser, og herved kan krænker få barnet til at medvirke, tilsyneladende frivilligt, i seksuelle aktiviteter efter krænkerens behov (Kilde: Socialstyrelsen).

Sextortion

Seksuel afpresning online. Når unge mod deres vilje er blevet overtalt, presset eller tvunget til røre

ved sig selv eller have sex med nogen, de har mødt online – uanset om det er foregået online eller offline (Kilde: Børns Vilkår).

Sexting

Man sender eller modtager beskeder og/eller billeder med seksuelle undertoner af forskellig karakter. Kan foregå både frivilligt og ifm. pres. Det gælder også tilfælde, hvor der udveksles afklædte billeder af en tredjepart uden samtykke (Kilde: Børns Vilkår).

Særligt for udsatte børn og unge

Udsatte børn og unge er i større risiko for at blive udsat for digitale krænkelser, fordi de bliver tilbudt noget, som i forvejen mangler i deres liv – for eksempel anerkendelse og opmærksomhed – eller fordi det kan være en flugt fra et konfliktfyldt hjem. Deres ukritiske tilgang er et udtryk for deres positive ønsker og drømme for en relation og afspejler deres behov for voksenkontakt. Derfor er de nemmere at manipulere med.

Børn og unge med et handicap er i højere risiko for at blive udsat for vold og seksuelle overgreb end andre børn. Desuden kan børn og unges handicap udgøre en faglig udfordring, da det kan være vanskeligt for barnet at kommunikere og tolke adfærd og reaktioner, hvorfor der kan være i tvivl om, hvorvidt adfærden skyldes barnets handicap eller at barnet har været udsat for overgreb. Læs mere om børn og unge med handicap i Socialstyrelsen: [Vold og seksuelle overgreb mod børn og handicap](#)

Kilder: Børns Vilkår, Socialstyrelsen og VIVE

Hvad må jeg tale med barnet om?

Får du mistanke eller viden om overgreb, er det vigtigt at vise tillid, at du lytter og rummer det, barnet/den unge fortæller.

Du må gerne stille nysgerrige og anerkendende spørgsmål. Men undgå detaljerede spørgsmål, kontinuerligt at spørge om det samme og at komme med forslag til, hvad der kan være sket.

Børn fortæller ikke alting verbalt. Derfor er det vigtigt, at du også er opmærksom på mulige tegn og reaktioner på overgreb.

Har du brug for råd og sparring?

Er du i tvivl?

Så kontakt Børne- og Ungeenheden for
(anonym) sparring:

+ 45 51 43 65 73

Opsporing

Nedenfor er en oversigt over en række forskellige mulige tegn og reaktioner på henholdsvis seksuelt overgreb og på vold. Der er skelnet mellem fysiske, psykiske og sociale/adfærdsmæssige tegn og reaktioner. Oversigten er ikke en facitliste, men en tjekliste med tegn og reaktioner, du kan være opmærksom på, hvis du har en mistanke om overgreb og er i tvivl.

Derudover har Januscentret udarbejdet et bekymringsbarometer, der kan tages afsæt i. Her fremgår konkrete forslag til konkrete handlinger ved overgreb.

Links: [Bekymringsbarometer](#) og en uddybet udgave her: [Bekymringsbarometer uddybet](#)

I AKUTTE TILFÆLDE

Børn- & Ungeenheden

+ 45 51 43 65 73

underretning@vejen.dk

Åbningstid:

Man.-ons. 8:00 - 15:00

Torsdag 8:00 – 17:00

Fredag 8:00 – 13:30

POLITI

Efter administrati-
onens åbningstider
kontaktes **114**, som vil
viderestille til den
kommunale rådighed-
svært.

	MULIGE TEGN OG REAKTIONER VED FYSISK VOLD	MULIGE TEGN OG REAKTIONER VED PSYKISK VOLD	MULIGE TEGN OG REAKTIONER VED SEKSUELLE OVERGREB
FYSISKE TEGN	<ul style="list-style-type: none"> • Mærker efter slag • Brandmærker • Mærker efter kvælningsforsøg • Knoglebrud • Shaken baby-syndrom • Hyppige skadestuebesøg • Psykosomatiske smerter • Søvnvanskeligheder • Overreaktion på pludselige bevægelser og lyde 	<ul style="list-style-type: none"> • Fysiske og adfærdsmæssige udviklingsforsinkelser • Allergier, astma og andre åndedrætslidelser • Livsbetinget risikoadfærd i ungdomsårene 	<ul style="list-style-type: none"> • Rødme, kløe, rifter ved kønsdele • Sår/revner ved mund og mundvige og sår/skader i mundhulen • Underlivslidelser • Manglende kontrol over afføring og vandladning • Mave- og fordøjelsesproblemer • Søvnvanskeligheder • Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring, manglende blufærdighed • Psykosomatiske smerter • Mangelfuld eller overdreven personlig hygiejne • Påfaldende krops lugt af f.eks. sæd • Tidlig seksuel adfærd • Tidlig graviditet og abort • Forsøg på at tilbageholde fysisk udvikling • Vanskeligheder med at synke, og bestemte fødevarer kan vække ubehag.

	MULIGE TEGN OG REAKTIONER VED FYSISK VOLD	MULIGE TEGN OG REAKTIONER VED PSYKISK VOLD	MULIGE TEGN OG REAKTIONER VED SEKSUELLE OVERGREB
PSYKISKE TEGN	<ul style="list-style-type: none"> • Tristhed/tavshed • Indadvendthed/isolation • Utryk tilknytning • Mistillid til andre • Dissociation, og barnet kan være virkelighedsfjernt • Lav selvfølelse/selvverd • Hjælpeløshed, magtesløshed • Depression • Angst • Vanskeligheder ved at løsrive sig fra forældre/eller barnet løsriver sig for hurtigt • PTSD-symptomer 	<ul style="list-style-type: none"> • Angst • Depression • Negativ selvforståelse • Følelsesmæssig ustabilitet • Selvdestruktiv adfærd, herunder spiseforstyrrelser og stofmisbrug 	<ul style="list-style-type: none"> • Tristhed/tavshed • Indadvendthed/isolation • Utryk tilknytning • Mistillid til andre • Dissociation, og barnet kan være virkelighedsfjernt • Lav selvfølelse/selvverd • Hjælpeløshed, magtesløshed • Depression • Angst • Uforklarlig gråd • Mareridt, PTSD-symptomer • Skyldfølelse • Skamfølelse • Begyndende depression • Manglende identitetsfølelse • Barnet kan være forvirret omkring kønsidentitet • Barnet kan være hemmelighedsfuldt • Oplevet mangel på sammenhæng • Identitetsvanskeligheder

	MULIGE TEGN OG REAKTIONER VED FYSISK VOLD	MULIGE TEGN OG REAKTIONER VED PSYKISK VOLD	MULIGE TEGN OG REAKTIONER VED SEKSUELLE OVERGREB
ADFÆRDS- MÆSSIGE TEGN	<ul style="list-style-type: none"> • Ændring i adfærd • Vanskeligheder med at håndtere konflikter • Udadreagerende og/eller aggressiv adfærd • Indadreagerende adfærd, isolation • Påklædning – skjuler blå mærker • Overtilpassethed – ”små voksne” • Koncentrationsvanskeligheder • Indlæringsvanskeligheder • Tab af kompetencer • Hyperaktivitet, hypersensitivitet • Selvdestruktiv adfærd, spiseforstyrrelser, misbrug • Selvforskyldt smerte, barnet kan banke hovedet ind i ting, trække hår/vipper af 	<ul style="list-style-type: none"> • Social fobi • Nedsat social kompetence • Manglende empati over for andre • Aggressiv og voldelig adfærd • Usikker, desorienteret tilknytning • Selvisolerende adfærd • Normoverskridende adfærd • Forringet indlæring, og præstationer på trods af tilstrækkelige evner og modtaget undervisning • Skoleproblemer pga. manglende tilpasning og impuls kontrol 	<ul style="list-style-type: none"> • Ændring i adfærd • Barnet kan være udadreagerende og/eller aggressiv, kan mobbe andre • Seksualiseret adfærd, herunder usædvanlig optagethed eller interesse og viden om seksualitet • Vanskeligheder med at skelne mellem almindelig kontakt og seksualiserende adfærd • Overdreven/tvangspræget onani • Koncentrations-/indlæringsvanskeligheder • Lege, som viser seksuel aktivitet, der ligger ud over det forventelige af et barn på det givne alderstrin eller mentale stadie • Regredierende adfærd og tab af kompetencer • Hyperaktivitet • Følelse af frustration og vrede • Frygt/modvilje mod bestemte personer/steder • Selvdestruktiv adfærd, spiseforstyrrelser, misbrug • Selvforskyldt smerte, barnet kan banke hovedet ind i ting, trække hår/vipper af • Udvikling af specielt kropssprog, kropsholdning, gangart, påklædning • Umotiveret gråd • Selvmordstanker • Pseudomodenhed

Faktorer på forskellige niveauer, der generelt antages at øge risikoen for overgreb mod børn og unge

NIVEAU	RISIKOFAKTORER
INDIVIDUELLE FAKTORER HOS OMSØRGSGIVEREN	<ul style="list-style-type: none"> - Har svært ved at knytte sig til det nyfødte barn, for eksempel som følge af en svær graviditet, fødselskomplikationer eller skuffelse over barnet - Udviser ikke evne til omsorg for barnet, for eksempel som følge af ung alder eller mangel på uddannelse - Blev mishandlet som barn - Mangler bevidsthed om børns udvikling eller har urealistiske forventninger, som forhindrer en forståelse for barnets behov og adfærd, for eksempel ved at tolke 'dårlig opførsel' som forsættelig frem for et stadium i barnets udvikling - Reagerer på 'dårlig opførsel' med upassende, overdreven eller voldelig straf eller handling - Bruger eller billiger fysisk straf som et disciplineringsmiddel eller tror på effekten af den - Har fysiske eller psykiske helbredsproblemer eller kognitiv svækkelse, som hæmmer - forældreevnen - Udviser manglende selvkontrol, når han/hun bliver ophidset eller vred - Misbruger alkohol eller medicin (herunder under graviditeten), så det berører omsorgsevnen - Er involveret i kriminalitet, der påvirker forholdet mellem forælder og barn negativt - Er socialt isoleret - Er deprimeret, har lavt selvværd eller følelse af utilstrækkelighed, der kan forstærkes, - fordi han/hun ikke fuldt ud kan imødekomme barnets eller familiens behov - Har økonomiske vanskeligheder.
INDIVIDUELLE FAKTORER HOS BARNET	<ul style="list-style-type: none"> - Var et uønsket barn eller opfyldte ikke forældrenes forventninger eller ønsker på grund - af køn, udseende, temperament, medfødte misdannelser eller andet - Er et spædbarn med særlige behov, for eksempel for tidligt født, konstant grædende, er - mentalt eller fysisk handicappet eller har kronisk sygdom - Græder vedvarende og er ikke let at berolige eller trøste - Har fysiske træk (f.eks. misdannelse), som forældrene har en modvilje mod, så de trækker sig fra barnet - • Viser symptomer på psykisk sygdom - Udviser personligheds- eller temperamentsmæssige træk, som forælderen opfatter som - problematiske, for eksempel hyperaktivitet eller impulsivitet - Er ét barn ud af mange, som bebyrder forældrenes evne til at støtte barnet - Har en eller flere søskende (muligvis aldersmæssigt tæt på sig), som kræver stor forældreopmærksomhed - Er et barn, der selv udviser eller bliver udsat for farlige adfærdsproblemer, for eksempel vold i hjemmet, kriminell adfærd, selvskadende adfærd, mishandler dyr eller er vedvarende aggressiv over for jævnaldrende.

<p>FAMILIERELATEREDE FAKTORER</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Manglende tilknytning og samhørighed mellem forælder og barn - Fysiske, udviklingsmæssige eller mentale sundhedsproblemer hos et familie-medlem - Sammenbrud i familien (f.eks. problemer i parforholdet), der resulterer i psykisk sygdom hos børn eller voksne, ulykke, ensomhed, uenigheder eller familieretlige konflikter - Vold i familien – mellem forældrene, mellem børn eller mellem forældre og børn - Kønsroller og roller, der er respektløse over for en eller flere personer i husstanden - Isolation i lokalsamfundet - Mangel på støttende netværk, der kan aflaste i stressende eller vanskelige situationer - Ophør af støtte til omsorgsopgaver fra den udvidede familie - Diskrimination af familien som følge af etnicitet, nationalitet, religion, køn, alder, seksuel orientering, handicap eller livsstil - Involvering i kriminelle eller voldelige aktiviteter i lokalsamfundet.
<p>FAKTORER I LOKAL- SAMFUNDET</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tolerance over for vold - Køns-mæssige og sociale uligheder i lokalsamfundet - Mangel på boliger eller utilstrækkelige boliger - Mangel på tjenester til støtte for familier og mangel på institutioner, der kan opfylde specialiserede behov - Høj arbejdsløshed - Fattigdom - Skadelige niveauer af bly eller andre toksiner i miljøet - Stor til- og fraflytning i lokalmiljøet - Let adgang til alkohol - Lokal handel med narkotika - Utilstrækkelige politikker og programmer i institutionsregi, der dæmper op for børnemishandling.
<p>FAKTORER PÅ SAM- FUNDSNIVEAU</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Sociale, økonomiske, sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige politikker, der fører til ringe levestandard eller til socioøkonomisk ulighed eller ustabilitet - Sociale og kulturelle normer, der fremmer eller forherliger vold mod andre, herunder fysisk straf, som det afspejler sig i medier, populærmusik og spil - Sociale og kulturelle normer, der fremmer stive kønsrollemønstre - Sociale og kulturelle normer, der forringer barnets status i relationen mellem forælder og barn - Forekomst af pornografisk materiale med børn, prostitution med misbrug af børn samt børnearbejde.

Link: **Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn**

Handleveje i forhold til grad af bekymring

Der er forskellige grader forbundet med bekymringen for børn/unge. Graden har betydning for, hvordan fagpersoner skal handle, når der opstår mistanke eller viden om overgreb mod børn og unge. Der skelnes mellem tre typer:

1. Grad: Bekymring

En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er noget galt med barnet/den unge eller dets familie. Bekymringen kan i første omgang føre til observation af barnet i en periode og evt. samtale med forældrene, *medmindre* bekymringen går på, at forældrene begår overgreb mod barnet.

Medarbejdere skal drøfte bekymringen med nærmeste leder og aftale observation af barnet og evt. en samtale med forældrene.

Ved bekymring, *kan* det i nogle tilfælde være relevant at lave en underretning, alt efter bekymringens karakter.

2. Grad: Mistanke

En mistanke er mere end blot en bekymring. En mistanke handler for eksempel om, at barnet/den unge har været udsat for en seksuelt grænseoverskridende adfærd fra en voksen eller fra et andet barn/en ung. Mistanken kan formuleres fx på baggrund af en tidsobservation af barnet, barnets eget udsagn om hændelser, der har fundet sted.

Medarbejdere skal drøfte mistanken med nærmeste leder. Kontakt Børn- & Ungeenheden ved tvivl eller behov for sparring på tlf.: + 45 51 43 65 73

Ved mistanke skal der *altid* udarbejdes en underretning.

3. Grad: Konkret viden

Konkret viden handler om, at et barn eller en ung har været udsat for en konkret handling, her et overgreb, fysisk, psykisk eller seksuelt, begået af en eller flere personer. Denne viden kan komme fra udsagn fra barnet/den unge, tilståelse fra krænkeren eller fra vidner.

Medarbejdere skal drøfte den konkrete viden med nærmeste leder.

Ved konkret viden skal der *altid* udarbejdes en underretning, som hovedregel en akut underretning.

Generelle regler omkring underretning

Vi har alle pligt til at foretage en underretning til Børn- & Ungeenheden, hvis vi er bekymret for et barn eller en ungs trivsel, udvikling eller sundhed, eller hvis barnet/den unge kan have behov for støtte.

Som offentligt ansat har vi skærpet underretningspligt. Er du bekymret for et barn/en ung, drøft da denne bekymring med din nærmeste leder.

Som udgangspunkt skal underretningen gennemgås med forældrene og barnet, inden den sendes til Børn- & Ungeenheden (medmindre underretningen omhandler fysisk, psykisk eller seksuelt overgreb).

Du kan foretage en underretning her:

www.vejen.dk/underretning

Se Handleguiden s. 17: [Handleguiden](#)

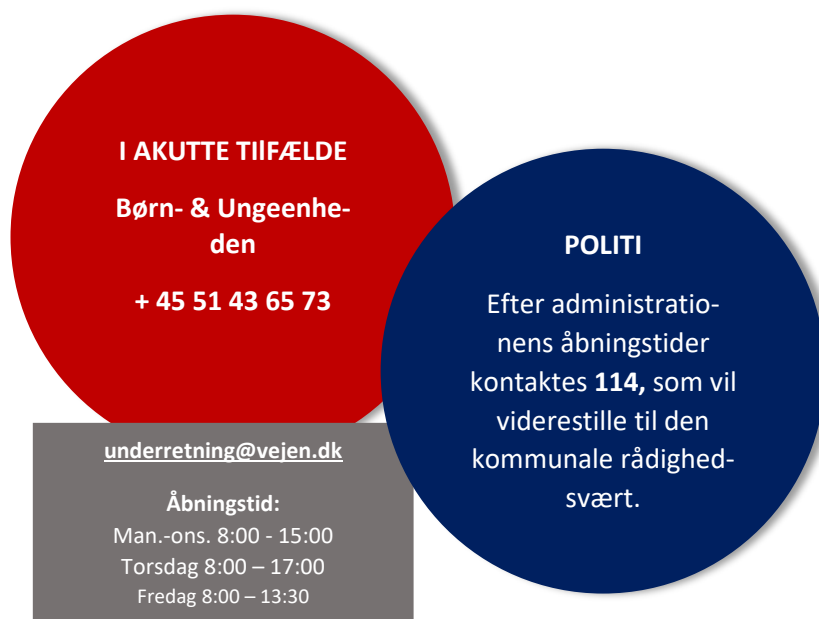
Mistanke om fysisk, psykisk eller seksuelt overgreb

Hvis du har mistanke eller konkret viden om, at et barn/en ung bliver udsat for fysisk, psykisk eller seksuelt overgreb, skal du følge beredskabsplanen og tage direkte kontakt til Børn- & Ungeenheden via telefonisk henvendelse og en skriftlig underretning. Du må *Ikke* involvere forældrene, hvis mistanken er rettet mod dem.

Børn- & Ungeenheden: **+45 51 43 65 73**

Efter administrationens åbningstider kontaktes **114**, som vil viderestille til den kommunale rådighedsvagt.

Læs mere om de strafferetlige bestemmelser ved vold i bilag 1.

Hvad skal en underretning indeholde?

Indholdet i en underretning bør være så konkret som muligt, og indeholde beskrivelser. Det er derfor vigtigt, at du som underretter udelukkende, forholder dig til fakta og det du/I har observeret – og derved ikke foretager egne vurderinger. Som guideline kan nedenstående bruges som afsæt for indholdet i din underretning.

- ✓ Være skriftlig – medmindre der er tale om akutte forhold.
- ✓ Angive ajourførte data på både børn og forældre, herunder hvem der har forældremyndigheden hvis dette er kendt.
- ✓ Angive konkrete datoer for episoder og beskrive dine observationer. Hvad er observeret hvornår og under hvilke omstændigheder.
- ✓ Beskrive hvad der er sagt, sket og observeret – lad være med at fortolke.
- ✓ Beskrive barnets fysiske, psykiske og sociale forhold.
- ✓ Beskrive barnets ressourcer.
- ✓ Beskrive barnets vanskeligheder.
- ✓ Anføre om forældrene er orienteret, og hvis de ikke er begrundelsen herfor.

Videregivelse af oplysninger jf. Retssikkerhedsloven §11 e.

Når der er mistanke om eller bekymring for seksuelle overgreb eller vold kan Børne- og ungeenheden indkalde til et bekymringsmøde jf. Barnets lov § 11 e. eller § 11 f., hvor relevante fagpersoner deltagere.

Bekymringsmødet skal afklare følgende:

- Skabe overblik over oplysninger og observationer
- Skal barnet indlægges med henblik på nærmere undersøgelse?
- Skal der arbejdes videre med barnet/familien i ambulant regi?
- Formidling af bekymringen til familien
- Fokus på barnet
- Stillingtagen til eventuel politianmeldelse

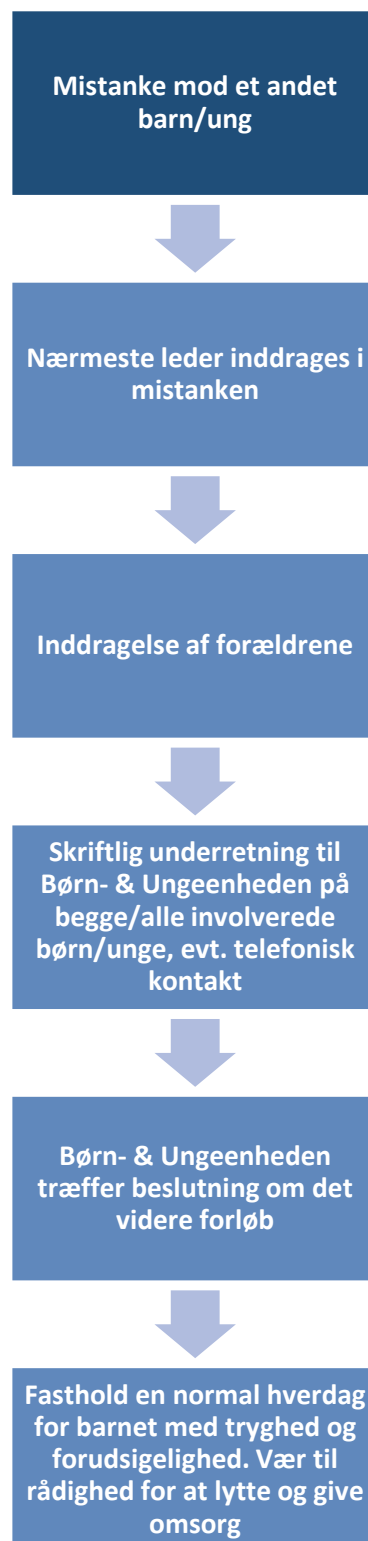
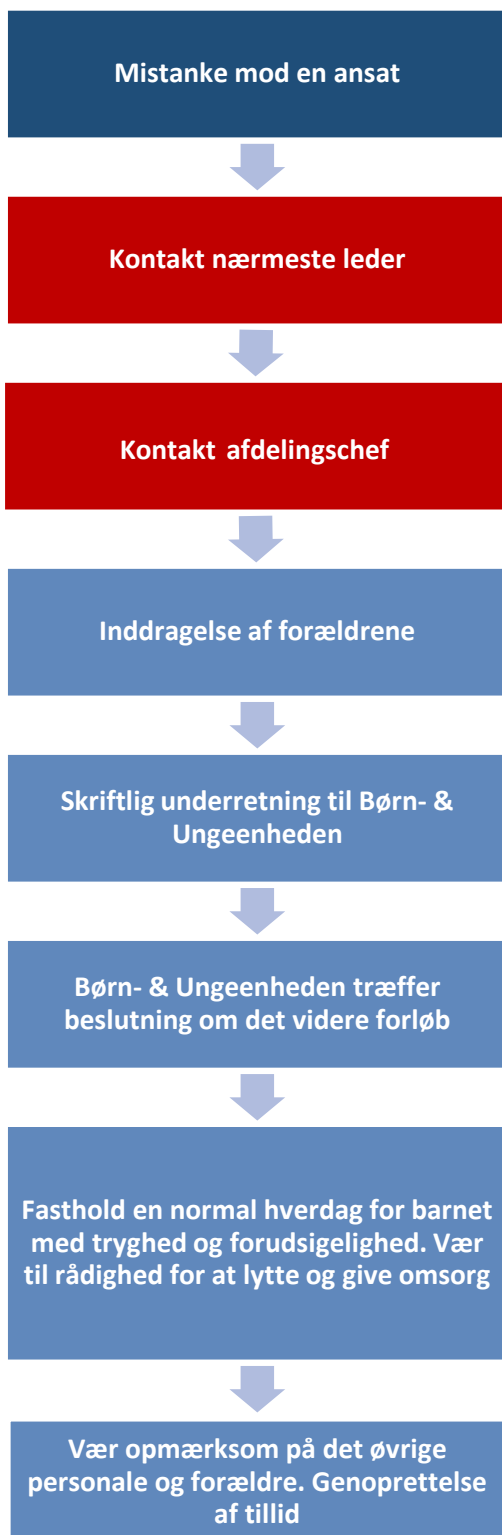

Handleveje ved vold og seksuelle overgreb

Figuren illustrerer handleveje ved vold og seksuelle overgreb alt efter hvem, mistanken retter sig mod:

Som medarbejder

Ansatte har skærpet underretningspligt. Underretningspligten må ikke tilsidesættes, selvom der allerede er et samarbejde i gang omkring et barn. Har en medarbejder mistanke eller konkret viden om, at et barn/en ung har været udsat for overgreb, skal nærmeste leder underrettes. Lederen vurderer herefter oplysningerne og sørger for, at de nødvendige handlinger gennemføres.

Det skal dog bemærkes, at en medarbejder i henhold til lovgivningen har et personligt ansvar. Det betyder at man skal sørge for, at en mistanke eller viden om, at et barn udsættes for overgreb, bliver videregivet til Børn & Ungeenheden.

Vurder og gå frem efter følgende tjekliste:

- ✓ Drøft og vurder sammen med din leder tyngden af din mistanke / den viden, du har fået.
- ✓ Er din viden/mistanke af en sådan karakter, at du/din leder skal underrette Børn- & Ungeenheden?
- ✓ Underret skriftligt i de tilfælde, hvor sagen har en sådan karakter, at du har pligt til at handle.
- ✓ Vær opmærksom på, hvordan tavshedspligten er i den konkrete situation.
- ✓ Hvis mistanken retter sig mod den ene eller begge forældre – så husk, at du **ikke** må drøfte sagen med forældrene. Her skal du underrette Børn- & Ungeenheden.
- ✓ Børn- & Ungeenheden afgør – eventuelt i samarbejde med politiet – om der er grundlag for at anmelde sagen til politiet.
- ✓ Uanset om der bliver en politisag eller ej, er der fortsat en socialsag, og der skal fortsat tages vare på barnet/den unge.
- ✓ Hold fokus på barnet/den unge.

I AKUTTE TILFÆLDE

Kan du ikke få fat i din leder? Så ring til

Børn- & Ungeenheden

+ 45 51 43 65 73

Medarbejdere skal drøfte den konkrete viden med nærmeste leder.

Ved konkret viden skal der

POLITI

Efter administrations åbningstider kontaktes **114**, som vil viderestille til den kommunale rådighedssvært.

Som leder

Som leder har du ansvar for at gennemføre de nødvendige handlinger i forbindelse med en konkret viden eller mistanke om overgreb:

- ✓ Tag dig tid til at tænke og vurdere tyngden af den viden, du har fået.
- ✓ Kontakt Børn- & Ungeenheden på tlf. nr. + 45 51 43 65 73 for anonym sparring.
- ✓ Underretningspligten indtræder, når det må antages, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte. Ved mistanke/viden om overgreb er der altid underretningspligt.
- ✓ Bemærk at reglerne om tavshedspligt må vige for reglerne om underretningspligt.
- ✓ Behov for akut indgriben: Ved konkret viden eller begrundet/stærk mistanke om overgreb kontaktes Børn- & Ungeenheden. Snarest herefter udfærdiges skriftlig underretning.
- ✓ Aftal med afdelingen (forvaltningsniveau), hvordan en eventuel håndtering af pressen tilrettelægges, fx hvem der udtaler sig til medierne.

Hvad sker der, når jeg har foretaget en underretning?

Inden for 24 timer foretages en vurdering af, om barnets/den unges sundhed eller udvikling er i fare, og om underretningen har givet anledning til at iværksætte akutte indsatser.

Derudover vil barnets/den unges forhold blive undersøgt. Socialrådgiveren er ansvarlig for at kontakte dig, hvis der er behov for at stille uddybende spørgsmål til underretningen.

Du vil senest seks hverdage efter at Børn- & Ungeenheden har modtaget din underretning, få en kvittering for modtagelsen af din underretning.

Har du som offentligt ansat foretaget en underretning om forhold erfaret på arbejde, vil du som udgangspunkt blive orienteret om, hvorvidt underretningen har givet anledning til at iværksætte undersøgelser eller indsatser for det barn/den unge, underretningen vedrører.

Børn- & Ungeenheden rolle og opgave i forbindelse med modtagelsen af en underretning

Børn- & Ungeenhedens håndtering af sager om overgreb tager udgangspunkt i bestemmelser i Barnets lov (Se bilag 1).

Alle underretninger skal læses og vurderes indenfor 24 timer efter modtagelsen. Børn- & Ungeenheden skal vurdere, om der er behov for en akut indsats overfor barnet/den unge. Hvis Børn- & Ungeenheden vurderer, at der ikke er behov for en akut indsats, overgår underretningen til almindelig sagsbehandling.

Børn- & Ungeenheden skal træffe vurdere hvorvidt der er grundlag for at udarbejde en børnefaglig undersøgelse (§ 20 undersøgelse). Der foretages altid en individuel vurdering, hvor bekymringsniveauet, alvorligheden og kompleksiteten i sagen er afgørende for, om der træffes beslutning om at udarbejde en børnefaglig undersøgelse. En mistanke eller viden om overgreb mod et barn/en ung vil som udgangspunkt, danne grundlag for en beslutning om at udarbejde en børnefaglig undersøgelse.

Når Børn- & Ungeenheden modtager din underretning, der drejer sig om overgreb mod et barn/en ung, skal de gennemføre en samtale med barnet/den unge (Samtalen kan undlades i særlige tilfælde, f.eks. af hensyn til barnet/den unge.).

Ved underretning om overgreb mod et barn/en ung, hvor mistanken retter sig mod barnets/den unges forældre, skal samtalen finde sted uden forældrenes deltagelse eller samtykke.

Børn- & Ungeenheden vurderer, om der skal foretages en politianmeldelse, når der er modtaget en underretning om vold eller seksuelle overgreb mod et barn/en ung (afværgepligten). I nogle tilfælde kan det også være relevant at inddrage sygehusvæsenet under behandlingen af en sag om overgreb. Denne vurdering foretages i samarbejde med politiet.

Som et led i sagsbehandlingen vurderer Børn- & Ungeenheden barnets sikkerhed. Det vil sige om

det er trygt for barnet at bo hjemme, mens sagen efterforskes og behandles.

Hvis der er mere end to sektorer involveret i sagen (f.eks. kommune og politi), og der udarbejdes en børnefaglig undersøgelse (§ 20), skal Børn- & Ungeenheden behandle og koordinere sagen i samarbejde med børnehuset.

Når der sker politianmeldelse

Fagpersoner fra for eksempel skole eller dagtilbud, som har daglig kontakt med barnet/den unge, vil have en vigtig rolle, som dem der yder støtte og omsorg for barnet/den unge, mens sagen behandles. Nogle fagpersoner vil desuden blive udvalgt til særlige opgaver, som f.eks. at være tryghedsperson for barnet i forbindelse med en videoafhøring, mens andre vil blive indkaldt som vidner i en retssag. Tryghedspersonen må ikke være et kommende relevant vidne i politisagen.

Der er lovgivningsmæssigt begrænsede muligheder for at myndighedsrådgivere kan videregive oplysninger om, hvad der helt konkret sker i barnets/den unges liv til disse fagpersoner.

Børn og ungeenheden stiller sig til rådighed med generel rådgivning om, hvordan man som fagperson kan varetage sine opgaver over for barnet/den unge, mens sagen behandles.

Det tværfaglige samarbejde i Vejen Kommune

Fagpersonerne/faggrupperne i det tværfaglige samarbejde kan deles op i tre vigtige hovedgrupper, selvom der naturligvis for nogle faggruppers vedkommende kan være overlap eller andre funktioner:

- Dem, der arbejder direkte med børnene og de unge, f.eks. pædagoger og lærere
- Dem, der har konsultative opgaver i forhold til skoler og dagtilbud på almenområdet, f.eks. PPU og sundhedsplejen
- Dem, der har myndighedsansvaret i børnesagerne, det vil sige myndighedsrådgivere

Faggrupper, der arbejder direkte med børn, har typisk kontakt med en stor gruppe børn. De har daglig kontakt med børnene og opnår dermed et forholdsvist tæt kendskab til børnene. Det giver dem mulighed for at observere en særlig optaget-hed, adfærdsændringer eller generel mistriivsel. Den bekymring, mistanke eller viden, disse fagpersoner opnår, skal videregives til myndighedsafdelingen i form af underretninger. Efter underretning har disse faggrupper en vigtig rolle som barnets omsorgsperson, mens sagen behandles.

Faggrupper, der arbejder konsultativt, kan have direkte kontakt med børn. De kan i disse sammenhænge få adgang til vigtige informationer om barnets trivsel, udvikling og om særlige problemstillinger, herunder mistanke eller viden om, at et barn har været udsat for overgreb. Disse faggrupper har også skærpet underretningspligt og skal videregive bekymring, mistanke eller viden om overgreb til myndighedsafdelingen.

Derudover har de konsultative faggrupper ofte en særlig rådgivende rolle i forhold til andre fagpersoner i kommunen. Det vil derfor være vigtigt at tænke dem ind som sparringspartnere og sørge for løbende kompetenceudvikling, så de kan yde kvalificeret rådgivning til andre faggrupper om forebyggelse og tidlig opsporing af overgreb mod børn.

Børn- og ungerådgivere har også kontakt med en række børn, f.eks. i forbindelse med samtaler med børn ved nye underretninger og opfølgningssamtaler med børn i eksisterende sager.

De vil derfor også kunne få informationer fra disse børn, der fører til bekymring, mistanke eller viden om, at barnet har været udsat for overgreb. Myndighedsrådgivere har en særlig handleforpligtelse i forhold til børn, der har været udsat for overgreb, både dem, de selv har fået øje på, og dem, de har fået kendskab til via underretninger. De har desuden en koordinerende rolle og en forpligtelse til at samarbejde med en række tværsektorielle aktører (se næste afsnit om det tværsektorielle samarbejde). Samtidig skal de være opmærksomme på behovet for information til de

tværfaglige samarbejdspartnere, om hvad der forventes af dem. For myndighedsrådgivere kan behandling af sager om overgreb mod børn være en kompleks og udfordrende opgave, som foregår i et højt tempo, samtidig med at mange interesser er i spil.

Det tværsektorielle samarbejde og roller i forbindelse med sager om vold eller overgreb

De primære aktører i det tværsektorielle er:

- Børnehuset
- Politiet
- Børneafdelingen på sygehuset samt det øvrige sundhedsvæsen
- Familieretshuset
- Krisecentre

Børnehusets rolle: Når der er mistanke eller viden om, at et barn har været udsat for overgreb, skal myndighedsafdelingen, som led i den børnefaglige undersøgelse, benytte det børnehus, som kommunen er tilknyttet, hvis der er to sektorer involveret (i sager hvor der foretages politianmeldelse er der f.eks. to sektorer – kommune og politi).

Børnehuse er fysiske huse, beliggende i de fem regioner i Danmark. Vejen Kommune samarbejder med Børnehus Syd. Personalet i børnehusene er uddannede socialrådgivere eller psykologer, der har erfaring med at tale med børn og unge om overgreb. De samarbejder med en række faste samarbejdspartnere, som inddrages efter behov i de konkrete sager. Det vil som oftest være politi, pædiater og/eller retsmedicinere.

Når barnets/den unges sag er modtaget i børnehuset, planlægges og koordineres det videre forløb. Børnehuset og myndighedsrådgiveren kan inddrage relevante fagpersoner ved afholdelse af et sagsråd. Her mødes man, drøfter og beslutter, hvem der gør hvad og i hvilken rækkefølge. Derudover har børnehuset til opgave at udrede barnets/den unges behov for støtte i forhold til det overgreb, barnet/den unge har været udsat for. Barnet/den unge kommer i en periode i børnehuset til aftalte samtaler, undersøgelser eller

observationer. Som afslutning på forløbet skriver børnehuset en status om barnets/den unges situation, som kan indeholde anbefalinger til, hvordan barnet/den unge bedst støttes fremadrettet. Denne status kan indgå i myndighedsrådgiverens børnefaglige undersøgelse. Myndighedsrådgiveren har ansvar for sagsbehandlingen og træffer beslutninger i forhold til barnet/den unge under hele forløbet.

Børnehusets rolle er således at koordinere forløbet og udrede barnet/den unge. Der er desuden mulighed for at børnehuset kan tilbyde behandling af børn udsat for overgreb, som en relateret ydelse.

Politiets rolle: Samarbejdet mellem kommunens myndighedsrådgivere og politiet er en vigtig del af håndteringen af sager, hvor der er mistanke om overgreb mod et barn/en ung. For eksempel drøfter Børn- & Ungeenheden med politiet, hvorvidt der skal ske politianmeldelse ligesom det drøftes hvornår det vil være hensigtsmæssigt at afholde den lovpligtige børnesamtale med det barn som underretningen omhandler.

Når politiet modtager en anmeldelse om overgreb, skal de tage stilling til, om der er grundlag for en efterforskning. Politiet vurderer herunder, om der er behov for at rekvirere en retsmedicinsk undersøgelse, der kan afdække og dokumentere eventuelle fysiske fund.

En del af en politimæssig efterforskning er afhøringer.

Afhøring af de mindre børn foregår ved videoafhøring, der betyder, at afhøringen videofilmes, så

barnet undgår at møde op i retten. Det er som udgangspunkt børn op til 15 år, der videoafhøres. Barnet afhøres af særligt uddannet personale fra politiet. Videoafhøringen finder sted i børnehuset, der har børnevenligt indrettede lokaler til formålet. I et tilstødende lokale sidder barnets myndighedsrådgiver, anklagemyndigheden, en repræsentant fra børnehuset og beskikkede advokater for alle parter m.fl. og overværer afhøringen.

Forældre og andre omsorgspersoner omkring barnet må ikke overvære afhøringen.

De unge over 15 år afhøres af politiet uden videooptagelse. Afhøringen foretages som regel på politistationen.

Anklagemyndigheden afgør, om der skal rejses tiltale mod den, mistænkte på baggrund af afhøringer og eventuelle lægelige undersøgelser. Anklagemyndigheden kan også beslutte at henlægge sagen, hvis der vurderes ikke at være beviser nok til at kunne gennemføre en retssag.

Sygehus- og sundhedsvæsenets rolle: En anden vigtig aktør i forbindelse med sager om overgreb mod børn/unge er sygehus- og sundhedsvæsenet. Sygehuse, børneafdelinger eller børnemodtagelse inddrages i sager om overgreb for at undersøge, vurdere og dokumentere barnets/den unges eventuelle fysiske skader efter overgrebet. De kan også blive inddraget til at vurdere barnets/den unges generelle helbredstilstand. Denne vurdering kan føre til, at barnet/den unge visiteres til yderligere sundhedsfaglige undersøgelser. De sundhedsfaglige undersøgelser foregår ofte i sygehuseets børneafdeling.

Arbejdet med opsporing i Vejen Kommune

Når man arbejder med børn og unge i Vejen Kommune er det vigtigt, at man som fagpersoner har fokus på at forebygge. Forebyggelse foregår typisk i det direkte arbejde med børnene og de unge for eksempel i dagtilbud og skoler. Det er vigtigt, at man som arbejdsplads igangsætter aktiviteter med henblik på at hindre, at børn og unge udsættes for overgreb. Forebyggelsen har ligeledes til formål at opspore de børn og unge der udsættes for eller er i risiko for at blive udsat for overgreb. I det følgende beskrives, hvordan man som skoler, daginstitutioner mv., kan arbejde med fokus på forebyggelse af overgreb mod børn og unge.

Organisatorisk forebyggelse

De organisatoriske rammer understøtter de pædagogiske metoder og bidrager til, at børnene og de unge får ro til at udvikle sig. Værdier, regler, procedurer, politikker og normer bliver til og udfordres løbende gennem dialog. Derudover er det vigtigt, at nye medarbejdere introduceres til de regler, rammer og politikker, der arbejdes ud fra. Den gode forebyggelsespolitik baserer sig derfor på og afspejler grundige fælles drøftelser blandt medarbejdere om, hvordan man skaber trygge miljøer, der understøtter, at børn og unge ikke udsættes for seksuelle overgreb. Man kan indledningsvis sætte fokus på de organisatoriske rammer ved for eksempel at drøfte nedenstående temaer og spørgsmål i en åben dialog. Det er vigtigt at forholde sig nysgerrigt og anerkendende til de synspunkter, der kommer frem

Øvelse om faglighed, fælles sprog og den lokale politik	
Øvelsens formål:	Formålet med øvelsen vedrører opsporing af overgreb, som forudsætter løbende faglig dialog blandt personalet. Den mulighed for at erfaringsudveksle og stille spørgsmål, når der er noget man som fagperson undrer sig over. Dette skal bidrage til at styrke fokus på opsporingen.
Første del:	I første del af øvelsen, skal I som fagpersoner drøfte: Hvordan kan vi tale med børn/unge om vold og seksuelle overgreb? Hvordan taler vi om seksualitet og seksuel identitet? Hvordan taler vi om vold mod børn og unge? Hvilke ord vælger vi, når vi taler om seksualitet med børn og unge? Er vi enige om det ordvalg?
Anden del:	I anden del af øvelsen, skal I brainstorme og lave en liste over, hvordan I arbejder med at opspore børn/unge, som har været udsat for vold eller seksuelle overgreb. Det kan fx være: Rammer for samvær Acceptable/uacceptable samværsformer og kommunikation En særlig opmærksomhed på grænser og seksualitet for både børn/unge. Fokus på rettigheder Viden om børn/unges reaktioner og håndtering af følelser Ret til og grænser for privatliv
Tredje del:	I tredje del af øvelsen, skal I med afsæt i jeres brainstorm gennemgå listen med et kritisk blik, ved at tage udgangspunkt i følgende spørgsmål: Vurder om de nuværende indsatser og aktiviteter er meningsfulde i relation til opsporing af børn og unge, der er eller har været udsat for vold og seksuelle overgreb. Vurder om de nuværende indsatser og aktiviteter er tilstrækkelige, eller om der er andet eller mere, der skal udfoldes. Har vi den nødvendige opmærksomhed på børn/unges tegn og reaktioner? Har vi de nødvendige dialogkompetencer til at initiere samtaler med børn og unge om følelsesmæssigt vanskelige forhold om vold og seksuelle overgreb? Hvordan styrker vi barnets eller den unges kompetencer til at fortælle om svære forhold?
Afsluttende øvelse:	I den afsluttende del af øvelsen, skal I besvare følgende spørgsmål skriftligt: Hvordan arbejder I fagligt med opsporing af børn og unge, der har været udsat for vold eller seksuelle overgreb? Hvilke overvejelser gør I jer i arbejdet på kort sigt og på længere sigt? Planlæg, hvordan I vil arbejde med opfølgning og implementering af dette område.

Faglig forebyggelse

Fagpersoner kan blive påvirkede følelsesmæssigt, når de møder børn og unge, der har været udsat for omsorgssvigt og ikke mindst vold og seksuelle overgreb i deres opvækst. En vigtig del af den forebyggende indsats er derfor, at man som fagperson er i stand til at registrere og rumme de personlige følelser og reaktioner, der opstår. Kendskab til egne personlige grænser og barrierer er afgørende for en professionel og faglig kvalificeret indsats og støtte til børnene. Fagpersonens personlige erfaringer, holdninger, normer og barrierer i forhold til temaerne vold og seksuelle overgreb bliver aktiveret, hvis et barn har været udsat for vold eller et barn har en seksualiseret adfærd eller udviser andre tegn og reaktioner på, at det har været udsat for vold og seksuelle overgreb. I disse situationer kan medarbejderen opleve at få sine personlige

grænser og blufærdighed overskredet, ligesom det kan opleves svært at rumme, hvis børn og unge fortæller om vold og seksuelle overgreb. Forebyggelse af vold og seksuelle overgreb udfordrer fagpersonernes viden, de organisatoriske rammer samt de personlige forudsætninger og barrierer. Supervision er et anvendeligt redskab til fagligt at håndtere de dilemmaer og udfordringer, man som fagperson møder i sit arbejde med børn og unge, der udsættes for vold og seksuelle overgreb. Supervisionen giver fagpersonerne mulighed for at italesætte tanker og oplevelser i arbejdet med børnene og de unge. Ved hjælp af faglige drøftelser og refleksioner er supervisionen med til at styrke fagpersonernes faglige viden og skabe overblik over mulige handleveje i en professionel håndtering. Som fagpersoner er det vigtigt at have viden om børns reaktioner i forbindelse med overgreb. Se afsnit: Mulige tegn og reaktioner på overgreb.

De fem dynamikker	
Benægtelse	For fagpersoner kan det være svært at forholde sig til og erkende, at et barn eller ung udsættes for overgreb. Det kan komme til udtryk ved: <i>"Det kan simpelthen ikke passe"</i>
Normalisering	For fagpersoner kan der opstå en forståelse af normalisering af børn og unge i situationer, hvor børn og unge udviser grænseoverskridende eller seksualiseret adfærd. Det kan komme til udtryk ved: <i>"Sådan er det vel blandt børn og unge i dag"</i>
Bagatellisering	For fagpersoner kan der også ske bagatellisering, når de har mistanke eller viden om et seksuelt overgreb. Det kan komme til udtryk ved: <i>"Det kunne jo have været værre"</i>
Hjælpeløshed	For fagpersoner kan der opstå hjælpeløshed ved mistanke om seksuelle overgreb. Det kan komme til udtryk ved: <i>"Der er ikke noget, jeg kan gøre"</i>
Dramatisering	For fagpersoner kan viden eller mistanke om overgreb føre til en følelse af, at der skal handles med det samme som fagperson. Det kommer til udtryk ved: <i>"Det er forfærdeligt, vi må straks gøre noget"</i>

FORSLAG TIL EMNER, MAN KAN HAVE FOKUS PÅ I DET DIREKTE ARBEJDE MED BØRNENE:

- Konfliktåndterning, at gå sin vej ved konfliktoptrapning, sige nej ved grænseoverskridelser osv.
- Grænser, egne og andres grænser, og at man kan have forskellige grænser
- Retten til egen krop, gode og dårlige hemmeligheder m.m.
- Adfærd og samværsformer, sprog, påklædning m.m.
- God digital adfærd
- Seksualundervisning/vejledning tilpasset barnets alder og behov
- Oplysning om mulighederne for at søge rådgivning hos f.eks. Red Barnet, Børnetelefonen, Sex og Samfund m.fl.

Links: [Bekymringsbarometer](#) og en uddybet udgave her: [Bekymringsbarometer uddybet](#)

Kilder: SISO og Socialstyrelsen

Anvendte kilder og publikationer til inspiration:

<https://sbst.dk/udgivelser/2017/vold-og-seksuelle-overgreb-mod-boern-med-handicap>

<https://sbst.dk/media/10702/SISO%20Den%20Professionelle%20Tivl.pdf>

https://sbst.dk/media/10657/10626_SOS_OvergrebspakkenV2_Haandbog_20dec17_DIGITAL.pdf

<https://admin.socialstyrelsen.beru.dk/media/10664/Kommunale%20beredskaber%20til%20forebyggelse%20opsporing%20og%20h%C3%A5ndtering%20af%20overgreb%20mod%20b%C3%B8rn%20og%20unge%20-%20En%20guide%20til%20kommunerne.pdf>

<https://vejen.dk/borger/familie-boern-og-unge/vejledning-og-hjaelp-til-foraeldre-boern-og-unge/overgreb-mod-boern-og-unge-beredskabsplan/>

<https://www.vive.dk/media/pure/16645/6100319>

<https://trusting-wescoff.77-247-71-82.plesk.page/wp-content/uploads/2022/05/JanusCentrets-bekymringsbarometer.pdf>

https://www.januscentret.dk/wp-content/uploads/2020/08/Bekymringsbarometer_DK.pdf

<https://vejen.dk/media/rjefn0mu/handleguide.pdf>

<https://laeringforalle.inst.vejen.dk/media/uggpi1ss/forebyggelsesviften.pdf>

<https://bornsvilkar.dk/digitale-kraenkelse/>

[Kommunale beredskaber til forebyggelse, opsporing og håndtering af overgreb mod børn og unge \(sbst.dk\)](#)

Bilag 1: Lovgrundlag

Barnets lov:

§ 15. Stk. 2: Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse, tidlig opsporing og behandling af sager om overgreb mod børn. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov dog med maksimalt fire års intervaller.

§ 135, stk. 1: Den, der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller andre opdrageres side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.

§ 133, stk. 1: Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, skal underrette kommunalbestyrelsen, hvis de under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage

- at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte,
- at et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold,
- at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte på grund af barnets eller den unges ulovlige skolefravær eller undladelse af at opfylde undersyningspligten, eller
- at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb.

§ 138: Kommunalbestyrelsen skal senest 6 hverdage efter modtagelsen af en underretning efter §§ 152-154 bekræfte modtagelsen af underretningen overfor den, der foretog underretningen.

§ 20: Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte, herunder på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunalbestyrelsen undersøge barnets eller den unges forhold. Undersøgelsen, der betegnes

som børnefaglig undersøgelse, gennemføres så vidt muligt i samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og den unge, der er fyldt 15 år. Undersøgelsen skal gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader, og må ikke være mere omfattende, end formålet tilsiger

§ 138, Kommunalbestyrelsen skal orientere den, der har foretaget underretning efter § 153, om, hvorvidt den har iværksat en undersøgelse eller indsats vedrørende det barn eller den unge, som underretningen vedrører. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.

§ 138, Kommunalbestyrelsen kan ved en underretning efter § 133 orientere den, der foretog underretningen, om, hvilken type indsats den har iværksat, og om den planlagte varighed heraf, hvis oplysningen herom vil kunne have væsentlig betydning for den støtte, som den pågældende under udøvelse af hvervet eller tjenesten kan yde barnet eller den unge. Dette gælder dog ikke, hvis særlige forhold gør sig gældende.

§ 1137, stk. 2: Til brug for vurderingen af en underretning efter §§ 132, 133 og 135, kan der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Samtalen kan finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse, når hensynet til barnets eller den unges bedste taler herfor. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung fra barnets eller den unges forældres side skal samtalen finde sted uden samtykke fra forældremyndighedens indehaver og uden dennes tilstedeværelse.

§ 137 stk. 3: Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung skal der finde en samtale sted med barnet eller den unge. Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung fra forældrenes side skal samtalen finde sted uden samtykke fra forældremyndighedsindehaveren og uden dennes tilstedeværelse.

§ 125: Når et barn eller en ung har været udsat for overgreb, eller ved mistanke herom, skal kommunalbestyrelsen til brug for den børnefaglige undersøgelse efter § 20 benytte det børnehus, som kommunen er tilknyttet, jf. § 124. § 125: Under behandling af en sag, hvor et børnehus benyttes, jf. § 124, kan personalet i børnehuset, politiet og anklagemyndigheden og sundhedsmyndigheder, autoriserende sundhedspersoner og kommunale myndigheder, der løser opgaver indenfor området for udsatte børn og unge, indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets eller den unges personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udveksling må anses for nødvendig af hensyn til barnets eller den unges sundhed og udvikling.

§ 105, Stk. 2: Ved viden eller formodning om, at den person, som barnet eller den unge skal have samvær med, har begået overgreb mod et barn eller en ung, skal børn og unge-udvalget, medmindre særlige forhold taler imod det, for en bestemt periode træffe afgørelse om at afbryde den pågældendes forbindelse med barnet eller den unge i form af samvær eller brev-, mail eller telefonforbindelse eller om, at samvær kun må foregå under tilstedeværelse af en repræsentant for kommunen.

Straffeloven:

Om vold:

I Danmark er det strafbart at udøve vold mod en anden person (§ 244). Det er en skærpende omstændighed, hvis volden medfører betydelig skade på offeret (§ 245). Det er også strafbart at tvinge personer til at gøre, tåle eller undlade at gøre noget ved vold, trusler om vold eller frihedsberøvelse (§260). Derudover er det også strafbart at udøve psykisk vold, det vil sige nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til at styre en anden person (§ 243).

Om seksuelle overgreb: I Danmark er det strafbart at have et seksuelt forhold til slægtninge i nedadstigende linje eller et seksuelt forhold

mellem søskende (§ 210). Den seksuelle lavalder er 15 år. Hvis man har en særlig rolle i forhold til barnet (undervisning/opdragelse) er den seksuelle lavalder 18 år (§ 222, 223). Det er strafbart at købe seksuelle ydelser fra unge under 18 år (§ 224, 225). Derudover er blufærdighedskrænkende adfærd strafbart, det vil sige blotteri, beføling, beluring og optagelse, besiddelse og udbredelse af fotos og film af personer under 18 år (§ 226, 232, 234, 235).

Om afværgepligt:

§ 141. Den, som er vidende om, at nogen af de i §§ 98, 99, 102, 106, 109, 110, 111, 112 og 113 omhandlede forbrydelser mod staten eller de øverste statsmyndigheder eller en forbrydelse, der medfører fare for menneskers liv eller velfærd eller for betydelige samfundsværdier, tilsigtes begået, og som ikke gør, hvad der står i hans magt, for at forebygge forbrydelsen eller dens følger, om fornødent ved anmeldelse til øvrigheden, straffes, hvis forbrydelsen bliver begået eller forsøgt, med bøde eller fængsel indtil 3 år.

Forældreansvarsloven:

§ 2, stk. 2: Barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende handling.

